

С.В. Павленко, А.П. Томашевський, А.В. Борисов, С.В. Переверзєв

РОЗВІДКИ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛ.

У 2010 р. продовжено розвідки (4-й польовий сезон) за програмою «Зводу пам'яток історії та культури Житомирської області», які проводилися за договором з Обласною редакцією «Зводу пам'яток історії та культури». Польові експедиційні роботи відбувалися протягом жовтня—грудня 2010 р. Проведені розвідки спрямовувалися на пошук нових пам'яток, а також на перевірку даних про вже відомі пам'ятки Житомирської обл.

Пошукові роботи проведено на території 10 адміністративних районів Житомирської обл. Загальна площа обстеженої території приблизно 1000 км².

У цьому сезоні були також значно розширено й поглиблено дослідження серединної частини Овруцької волості в басейні р. Жерев на території Лугинського р-ну, розпочаті в 2008—2009 рр.

Розпочато дослідження південно-західних, південних та південно-східних історичних складових територій Овруцької волості. Зокрема в Коростенському р-ні розвідки проведено в околицях сіл Бехи та Дідковичі. У Малинському р-ні досліджувався мікрорегіон Скурати—Ксаверів—Недашки, а також околиці с. Ялцівка. В Олевському р-ні — мікрорегіони навколо с. Радовель.

У басейнах річок Ужа—Ірші та Кам'янки—Теререва розвідки зосереджено в мікрорегіонах: Гацківка—Рудня—Гацківка—Ягодинка—Валки та Давидівка—Грабняк—Торчин—Славів (Володарсько-Волинський і Черняхівський р-ни) та в районі сіл Радецька Болярка—Ужівка (Червоноармійський р-н).

Розпочато спеціальні розвідки в межиріччя річок Случі та Тетерева. Зокрема досліджувалися басейни лівих допливів Теререва

(річки Гідра, Руда, Будичанка) в мікрорегіоні Чуднів—Стовпів—Будичани—Виноградівка в Чуднівському та Любарському р-нах.

Усього виявлено 53 нові окремі пам'ятки. З них чотири пам'ятки, ймовірно, були виявлені в ході досліджень на рубежі 50—60-х рр. ХХ ст., але інформація про їхнє місцезнаходження, характер і культурну приналежність залишалася непевною й недостатньою. Кількість виявлених пам'яток по адміністративних р-нах Житомирської обл. подано в таблиці (табл. 1). Переважна більшість знайдених пам'яток є багатошаровими поселеннями з матеріалами кам'яної доби (палеоліт—неоліт), давньоруського часу та пізнього середньовіччя. На деяких пам'ятках виявлено матеріали доби бронзи та ранніх слов'ян.

У межах методики багаторічних все-сезонних щорічних розвідок на території Словечансько-Овруцького краю також відвідано низку раніше виявлених пам'яток з метою деталізації та розширення наявної інформації, а також моніторингу стану збереження найзначиміших з них. Під час відвідання комплексу пам'яток поблизу с. Горodeць Овруцького р-ну Житомирської обл. співробітниками експедиції виявлено значні численні пошкодження культурного шару та об'єктів на площі городища 1 та 2, укріпленого посаду та прилеглого до них селища, які становлять єдиний археологічний комплекс, що є пам'яткою Національного значення.

Наймасовіші за площею та кількістю пошкодження, що призвели до значних й незворотних втрат культурного шару й об'єктів, зафіксовані на городищі 1 (північне). На площі городища виявлено 11 грабіжницьких ям розміром понад 1,0 × 1,0 м. Як

Таб. 1

Район	К-ть пам'яток
Володарськ-Волинський	4
Коростенський	3
Лугинський	17
Любарський	1
Малинський	5
Овруцький	20
Олевський	1
Черняхівський	2
Всього	53

мінімум чотири—п'ять найбільших за розміром ям ($3,5 \times 2,5$ м, $2,0 \times 2,0$ м, $3,0 \times 1,0$ м) мають відносно правильну форму й ознаки геометричних «розкопів» єдиною площею. Грабіжницькі ями не засипані або частково

закидані. У декількох з цих «розкопів» зафіксовано сліди знищених об'єктів: жител, глинобитних печей і глиняної стінової обмазки. Сукупно «мародерами» на площі городища 1 знищено приблизно $43,25 \text{ м}^2$ культурного шару. На план городища нанесено місця пошкоджень, проведено фотофіксацію грабіжницьких покопок, зібрано залишені на відвалах уламки кераміки, кістки та інші артефакти.

Також по всій площі городища зафіксовано 37 менших за розміром ям (від 30×30 до 50×50 см), які утворені після сканування площі городища металощукачем і відповідного прокопування. Такі ж численні ями зафіксовано на перешийку та в рові городища 1, на площі городища 2, на площі укріпленого посаду та селища. Обсяг виконаних земляних робіт свідчить про тривале перебування «грабіжників» на площі пам'яток.

